

Бондар М. І.,

д.е.н., професор, декан факультет обліку та податкового менеджменту,

Цятковська О. В.,

к.е.н., доцент, в.о. завідувача кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

РОЛЬ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ ЗВІТНОСТІ ДЕРЖАВНИХ УСТАНОВАХ

Державні установи як суб'єкти державного сектору в теперішніх умовах функціонування економіки та суспільства знаходиться в постійному розвитку, вдосконаленні та покращенні, які здійснюються під впливом різних факторів з метою забезпечення якісного соціального ефекту.

Таким чином система бухгалтерського обліку і аудиту знаходиться під постійним впливом відповідних факторів, і як результат сама система має не тільки реагувати на відповідні виклики, але і відповідати відповідним вимогам, які виникають у результаті різноманітних глобалізаційних процесів. Глобалізаційні процеси мають значний вплив на різні сфери діяльності, а ефективність управлінських рішень і полягає в своєчасному реагуванні на відповідні процеси.

Основним призначення звітності державних установ є узагальнення та подання користувачам достовірної, повної, транспарентної, прозорої, неупередженої інформації про фінансовий стан та результати виконання кошторису державної установи за відповідний період. Підґрунтям для формування саме такої звітності, яка буде відповідати визначеним критеріям є саме обліково-аналітична інформація, яка відображається на субрахунках бухгалтерського обліку. Крім того, варто відзначити, що звітність державних установ має відображати, які кількісні, так і якісні показники. Оскільки аналіз результативності діяльності установ та відповідно прийняття ефективних управлінських рішень може здійснюватися тільки на основі всебічної достовірної інформації.

Відповідно до чинного законодавства, особливостей діяльності державних установ та запитів користувачів звітності, то вона може бути різною як за формою, так і за змістом. На сьогодні є багато видів звітності, які є як обов'язковими, так і необов'язковими для державних установ.

З урахуванням різних глобалізаційних процесів, і в тому числі і євроінтеграційних бюджетні установи мають забезпечувати всі запити користувачів інформації через формування транспарентної, прозорої, повної та відкритої інформації про діяльність установи. Звичайно враховуючи особливості діяльності державних установ, а саме їх функціональне призначення, то не завжди інформація про їх діяльність буде у відкритому доступі. Проте інформацію, яка буде у вільному доступі також необхідно формувати так, щоб користувачі змогли її проаналізувати та зрозуміти.

Звітність державних установ формується як для зовнішніх стейкхолдерів, так і для внутрішніх. Основним інформаційним джерелом для внутрішніх стейкхолдерів є управлінська звітність.

Відповідно до ГКУ під господарською діяльністю мається на увазі діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність. Крім того, господарська діяльність здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів та з метою одержання прибутку, є підприємництвом, а суб'єкти підприємництва - підприємцями. Господарська діяльність може здійснюватись і без мети одержання прибутку (некомерційна господарська діяльність) [2].

Відповідно до визначення господарської діяльності у нормативно-правових документах та особливостей діяльності державних установ доцільно відзначити, що у складі звітності, яка класифікується за такою ознакою, як за видами обліку запропоновано виділяти саме управлінську звітність, яка є значно ширшою ніж внутрішньогосподарська.

Проте, внутрішньогосподарська звітність державних установ – це сукупність кількісних та якісних взаємопов'язаних показників, які відображають

інформацію про діяльність державної установи щодо господарсько-виробничих, організаційно-господарських та внутрішньогосподарських відносин та які мають часові, кількісні та цільові обмеження, що формуються для задоволення потреб внутрішніх стейкхолдерів інформації.

Отже, державні установи у своїй діяльності регулюються різними нормативними та рекомендаційними документами щодо формування інформації про господарську діяльність. І в результаті чого маємо складну систему звітності, яка розрахована як на внутрішніх користувачів, так і на зовнішніх. Вимоги до формування звітності, які складаються для зовнішніх користувачів у значній мірі залежать від глобалізаційних вимог та викликів, які складаються у суспільстві та інтеграційних процесів України на міжнародний ринок.

Однією із вимог, яка виставляється до звітності суб'єктів державного сектору звичайно є те, що вона має бути зрозумілою, транспарентною та відкритою для зовнішніх користувачів. Як результат, в Україні у 2017 році було запровадження НП(С)БОДС, які розроблені відповідно до вимог МСБОДС та МСБО. Відповідно до Звіту про оцінку бухгалтерського обліку в державному секторі в Україні PULSE визначено, що на сьогодні запроваджено 20 НП(С)БОДС, що більш, ніж на 80% відповідають МСБОДС та базуються на дотриманні методу нарахування [2, с.15].

Відповідно до результатів дослідження національної системи бухгалтерського обліку в державному секторі, встановлено, що реформа яка проводилася в цій сфері заснована на непрямому прийнятті системи МСБОДС. Оцінка державних витрат і фінансової підзвітності за 2019 рік оцінила показники, пов'язані з системою бухгалтерського обліку та звітності в державному секторі (РІ 27 «Достовірність фінансових даних», РІ 29 «Річні фінансові звіти») В+, покращивши оцінку порівняно з 2016 роком [2].

Отже, Україна рухається в напрямку імплементації МСБОДС з метою забезпечення доступної та достовірної інформації для різних користувачів звітності, а також забезпечує дотримання принципу транспарентності та відкритості, що унеможливиться активно співпрацювати та контактувати з

різними міжнародними організаціями та підприємствами задля залучення інвестицій в економіку країни та розвитку національного господарства.

Література

1. Бюджетний кодекс України №2456-VI від 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 14.09.2024)
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>. (дата звернення: 14.09.2024)
3. Звіту про оцінку бухгалтерського обліку в державному секторі в Україні PULSE. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/PULSE%20Ukraine%20-%20UKR%208May.pdf> (дата звернення: 14.09.2024)